

לפרשת ראה – תשע"ב

חיזוק שריר כח הבחירה

אשי וסרמן

"ראה אנוכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה"

פסוק פותח זה של פרשת "ראה" עוסק באחת מסוגיות היסוד במחשבת ישראל: "בחירה חופשית".

הרמב"ם מסביר ("שמונה פרקים", פרק ח'), שכל פעולותיו של האדם באחריותו, אם ירצה – יעשה, ואם לא ירצה – לא יעשה. אין שום כפייה עליונה של עשייה כל שהיא. לכן בא הציווי של ה', כי יש בחירה חופשית ואין הכרח, שהרי אם לא הייתה בחירה חופשית, לא היה מקום לשכר ועונש.

הנביא ירמיהו, במגילת איכה שאותה אנו קוראים בט' באב, טוען: "...מפי עליון לא תצא הרעות והטוב; מה יתאונן אדם חי, גבר על חטאיו; נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה עד ה'". כלומר, ה' לא מכריח אותנו לבצע מעשה חיובי או שלילי, ובמילא הוא לא קובע לנו אם יהיה לנו רע (עונש) או טוב (שכר). האדם צריך לבדוק את עצמו מדוע בחר בדרך פעולה שלילית שאינה מוסרית, ולא להתלונן על כך שכח עליון גרם לו לעשות את החטא, עליו להתלונן רק על עצמו!

בעידן השפע והמתירנות שבו אנו חיים, "חיזוק שריר כח הבחירה" היא משימת החינוך החשובה ביותר המוטלת על המחנכים וההורים. השפע החשוף מאד מבלבל ואף מטעה. כל העת ההורים, הילדים, המחנכים והתלמידים עומדים בצומת של בחירה. הן בעולם החומר והן בעולם הרוח. יש דרישה הולכת וגוברת של "בחירה חופשית", אלא שיש לחנך ב"חופש הבחירה" גם לנדבך המשמעותי שלה: לכל בחירה יש מחיר. קח אחריות על בחירתך!

האם בחירתך עשויה להוביל לטוב או לרע, לשכר או לעונש, לברכה או קללה?!

שתהיה שבת שלום, שבת של שלוה ומנוחה, וזה תלוי רק בבחירה שלנו...